

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4
ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*
School Administration Toward Excellence Based on Iddhipāda for
Administrators of Phrapariyattidhamma Schools on General Education
Department in Khon Kaen Province

¹พระมหาสุพิชฐพล ชิตวิริโย (เชื้อกุล), พระฮอนต้า วาตสโท และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส

¹Phramaha Supichthapol Chitaviriyo (Chueakun), Phra Honda Vatasatto and

Pharkrupalad Boonchuay Jotivangso

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

¹Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Suphittapol2539@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหาร 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลัก อิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 152 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งแบบโครงสร้าง โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ รองลงมาคือด้านผลลัพธ์ และด้านการนำองค์กรตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลัก อิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิดที่มีวิสัยทัศน์ในการวางนโยบายในการบริหารส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับบุคลากรในทุกระดับอยู่เท่าเทียมกัน ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติกรอย่างเป็นระบบเพื่อเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนโดยคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มของโรงเรียน มีการจัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การวัดทั้งในด้านการเรียนการสอนและการทำงานของบุคลากร โดยมาตรฐานและเกณฑ์การวัดที่นำมาใช้มีความ

ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริงควรสร้างให้นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ; อธิปไตย 4; โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the school administration towards excellence for administrators; and 2) to study the guidelines for school administration towards excellence based on Iddhipāda for administrators of Phrapariyattidhamma schools on general education in Khon Kaen Province. The study was carried out by means of the mixed-methods research approach. The population and sample group included 152 administrators and teachers. The tools used for data collection were a questionnaire and a semi-structured interview form. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation (S.D.)

The research results are as follows: 1) The school administration towards excellence for administrators of Phrapariyattidhamma schools on general education in Khon Kaen Province is overall at a high level. The aspect that is practiced the most is ‘measurement and analysis’ and ‘knowledge management’, followed by ‘outcomes’ and ‘organizational leadership’, respectively. 2) The guidelines for school administration towards excellence based on Iddhipāda (the Four Paths of Accomplishment) for administrators of Phrapariyattidhamma schools on general education in Khon Kaen Province are as follows: administrators should be visionary leaders in formulating policies for administration and supporting involvement of personnel both inside and outside the school; personnel at all levels should be given equal importance; a systematic approach should be focused on facilitating the job performance of teachers and personnel inside schools by taking into account the needs of students or school stakeholders; the establishment of standards and assessment criteria in both teaching and learning, as well as personnel job performance, where the standards and measurement criteria must be clear and practical; students and parents should be encouraged to be satisfied with the educational administration of the school.

Keywords: School Administration toward Excellence; Iddhipāda; Phrapariyattidhamma School

บทนำ

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวด 6 มาตราที่ 47 49 และ 51 ว่าด้วยเรื่อง มาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น มีความตระหนักในด้านคุณภาพของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจึงจัดให้มีโรงเรียนรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นมากมายเช่น โรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนเครือข่าย โรงเรียนสหกิจ โรงเรียนเรียนร่วมและโรงเรียนต้นแบบต่างๆ แต่พบว่ามีความหลากหลายในด้านคุณภาพของโรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของโรงเรียนทิศทางการพัฒนาโรงเรียนมีความหลากหลายขาดความเป็นเอกภาพผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนยังเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาโรงเรียนมุ่งสู่ความเป็นเลิศเพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองชุมชนและสังคมส่งผลดีต่อการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศต่อไปในอนาคต (Office of the Education Council, 2019) การดำเนินงานของการบริหารสู่ความเป็นเลิศจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีการพัฒนาหลายมิติไปพร้อมกัน โดยจะต้องดำเนินการทั้งระบบ คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ มิใช่เป็นการบริหารเพียงบางส่วนของโรงเรียนหรือจัดเป็นแผนการการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งในสภาพความเป็นจริงพบว่าแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันทั้งบริบทศักยภาพ ขนาดโรงเรียน รวมทั้งสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเป็น 3 ระดับ เพื่อให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาก้าวหน้าเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและบริบทของโรงเรียน คือ ระดับที่ 1 การบริหารจัดการระบบคุณภาพ ระดับโรงเรียน ระดับที่ 2 การบริหารจัดการระบบคุณภาพ ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับที่ 3 การบริหารจัดการระบบคุณภาพระดับชาติ และเพื่อนำไปสู่ผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศขององค์กร (โรงเรียน) ถูกลำดับมาเป็นองค์ประกอบการบริหารจัดการระบบบริหารคุณภาพ 7 หมวด คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร (Faculty and Staff Focus) 6) การปฏิบัติงาน และ 7) ผลลัพธ์ (Office of the Basic Education Commission (OBEC), 2016)

หลักพุทธธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับหลักการบริหารสถานศึกษามีความหลากหลาย หลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา คือ อิทธิบาท 4 อันเป็นหลักธรรมที่เป็นบาทฐานแห่งความสำเร็จซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา (Thai Tripitakas: 11/110/80-81) โดยการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องมีฉันทะ ความมีใจรักใคร่ในหน้าที่ของตนเอง รักเป้าหมายของโรงเรียน รักวัตถุประสงค์ของการบริหารและตั้งใจบริหารอย่างจริงจังด้วยความเพียรพยายามอย่างเต็มที่ มีวิริยะ ความเพียร มีความพยายามในการบริหารด้วยความมุ่งมั่นแม้ว่าจะมีอุปสรรค ในการบริหารมากเพียงใดก็ตามมีจิตตะ ความเอาใจใส่ในการบริหารตั้งใจด้วยความเอาใจใส่ และมีวิมังสา ความพิจารณา

ไตร่ตรองในเหตุและผลแห่งความสำเร็จในการบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารสถานศึกษาโดยมีหลักพุทธธรรมเป็นคุณธรรมพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุ สามเณร ได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยเทียบกับชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญ โดยจัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่ภาวะของพระภิกษุสามเณร ที่จะได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นแก่งานพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาวีชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา อันเป็นพื้นฐาน การประพฤติปฏิบัติธรรมวินัยตามควรแก่ฐานานุกรมและความสนใจเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถ จัดแผนการเรียนให้จบในตัวเองได้ หรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อมุ่งส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณร มีบุคลิกภาพ และอาจารย์วัดอันสมควรแก่สมณเพศและเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณร ค้นพบความสามารถความสนใจความถนัดเฉพาะตนและช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทางคดีโลกและคดียุทธธรรม สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบัน ได้ตามควรแก่สมณวิสัยโดยไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์ รวมทั้งเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณรเมื่อเรียนจบแต่ละชั้นย่อมได้ความรู้เป็นเครื่องบริหารรักษาตนขณะบวชอยู่ เมื่อลาสิกขาออกไปย่อมมีความรู้พอควรแก่อัตภาพเป็น ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมฆราวาส และหากมุ่งหมายจะเรียนรู้อีกสูงขึ้นในระดับอุดมศึกษาก็ย่อมได้โดย มีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยรับพระภิกษุสามเณร ที่เรียน จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยทั้งสองโดยตรง สำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติจะให้การสนับสนุน เป็นเงินอุดหนุนตามกำลังงบประมาณ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนดไว้ และยังมีพระราชบัญญัติการศึกษา พระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 เป็นตัวรองรับ อย่างไรก็ตามจากการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียน พระปริยัติธรรมในภาพรวม พบว่าในปัจจุบันการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งสังกัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีปัญหาหลายประการ คือ ทั้งด้านประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของ การศึกษา ที่มีมาตรฐานต่ำกว่าระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งด้านหลักสูตร และสื่อการเรียน การสอนที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดูแล รวมถึงระบบการจัดการศึกษาที่ ขาดคุณภาพ ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม (Phramaha Chaiwat Cattamalo (Promsonthi), 2017)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารสถานศึกษา โดยมีหลักพุทธธรรมเป็นคุณธรรมพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและ หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลัก อิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการศึกษาค้นคว้าวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ที่ใช้วิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ประชากร (Population) คือผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 23 โรงเรียน 253 รูป/คน
2. กลุ่มตัวอย่าง (sample) ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 23 โรงเรียน โดยใช้ตารางเปรียบเทียบประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, and Morgan คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 152 รูป/คน
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศตามหลัก อิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล OBECQA จำนวน 5 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาหลักการเกี่ยวกับ การบริหารสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. สร้างเครื่องมือดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย และนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5. ปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2. หาความเที่ยงตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 เมื่อมีบางข้อที่ได้ค่าดัชนี ความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) และได้ค่า IOC ได้ค่ามากกว่า 0.50 (Fongsi, 2006)

3. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 40 รูป ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนสารคุณวิทยา เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971) เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามโปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และได้ค่าความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) เท่ากับ 0.980

4. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีสาระสำคัญคือการนำหลักอิทธิบาท 4 มาเชื่อมโยงกับหลักบริหารต่อไปนี้ 1. ด้านการนำองค์กร 2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3. ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4. ด้านการปฏิบัติงาน 5. ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6. ด้านการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 7. ด้านผลลัพธ์

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากผู้บริหาร ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยและ ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยพร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการ สัมภาษณ์ (Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียง

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องของการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกรูปแบบที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
3. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล
  - 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย สถานภาพ อายุ พรรษา ระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
  - 3.2 ระดับความคิดเห็นผู้บริหาร ครูในการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม
4. ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงถึงข้อเสนอการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)
5. ในการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงวุฒิ นำมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์
6. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

ขั้นตอนที่ 5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพรรณนา Descriptive Statistics สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาระดับความคิดเห็นโดยใช้สถิติค่าความถี่ Frequency ค่าร้อยละ Percentage ค่าเฉลี่ย Mean และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard Deviation
2. การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวม ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติงาน รองมาตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร และ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1. ด้านการนำองค์กร โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีในการบริหารงาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ต่อมาคือผู้บริหารให้ความสำคัญกับผู้ปกครองและดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูบุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพและริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ผู้บริหารมีความเด็ดขาดในการบริหารและการตัดสินใจตามแนวทางที่ถูกต้อง ผู้บริหารเอาใจใส่กับครูบุคลากรทุกคนอย่างเสมอภาคและผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ด้านบริหารการศึกษา และมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในการบริหารงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีความรู้ มีความสามารถในการงานวิชาการ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารมีการนำแผนไปปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการจัดให้สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารและผู้บริหารมีการวางแผนการปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ต่อมาคือ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และผู้บริหารวิธีการจัดสรรทรัพยากรให้มั่นใจเพียงพอที่จะบรรลุผลสำเร็จตามแผนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ผู้บริหารมีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาแผนปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ผู้บริหารมีการจัดทำแผนกลยุทธ์สถานศึกษา รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารวิธีการปรับเปลี่ยนแผนเมื่อสถานการณ์บังคับ และวิธีการเพื่อวัดความสำเร็จ

3. ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากร มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน ต่อมาคือ ผู้บริหารการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น และเต็มใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจัดสรรบุคลากรเพียงพอมีความเป็นมืออาชีพ ผู้บริหารมีการวางแผนอัตรากำลังสรรหาตามความเหมาะสมและคุ้มค่า และ ผู้บริหารส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากร รองมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตามความรู้ ความสามารถ

4. ด้านการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารมีหลักการบริหารงานแบบมี

ส่วนร่วมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ต่อมาคือ ผู้บริหารวางแผนร่วมกัน และการร่วมกันดำเนินการ ผู้บริหารร่วมกันกับคนในชุมชนประเมินผลการดำเนินการ ผู้บริหารมีการติดตามข่าวทางด้านการศึกษา ผู้บริหารมีการตรวจสอบการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ของสถานศึกษา และผู้บริหารร่วมกันกับคนในชุมชนรับผลจากการดำเนินการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากรให้ความช่วยเหลือชุมชนทั้งด้านวิชาการ

5. ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ต่อมาคือ ผู้บริหารมุ่งสนองความต้องการและความคาดหวังของลูกค้ำ คือนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ผู้บริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ผู้บริหารมีการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน รองลงมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ และแสดงออกตามความถนัด

6. ด้านการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารนำความรู้ที่สามารถบันทึกไว้ได้อย่างง่ายในคอมพิวเตอร์นำมาใช้ร่วมกัน มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรภายในองค์กร ต่อมาคือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศให้คนในองค์กรเรียนรู้ปัจจัยทั้งจากภายในและภายนอก ผู้บริหารมุ่งเน้นการใช้ความรู้ร่วมกันโดยนำความรู้ที่ขัดแย้งที่มีอยู่ในองค์กรนำมาใช้ร่วมกัน ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อให้บุคลากรสามารถค้นหา จัดเก็บ แลกเปลี่ยน รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรถ่ายทอดความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวเขาออกมาเป็นเอกสาร ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างกิจกรรมการจัดการความรู้ในองค์กร รองลงมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีการเรียนรู้ร่วมกันและมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้

7. ด้านผลลัพธ์ โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษามีการปรับปรุงคุณภาพสำหรับบุคลากร มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีการประกันคุณภาพการศึกษาตามนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และ สถานศึกษามีผลการเรียนของผู้เรียนสอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ต่อมาคือ สถานศึกษามีการปรับปรุงคุณภาพสำหรับผู้เรียนเพื่อเป็นผลผลิตของสถาบันให้มีผลป้อนกลับของผู้เรียนในการเรียน สถานศึกษามีการโอนถ่ายองค์ความรู้ระหว่างบุคลากรและนักเรียน สถานศึกษามีการค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษามีการตรวจสอบและประเมินทั้งโดยภายในและภายนอก รองลงมาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีกระบวนการทางเทคนิคที่อำนวยความสะดวกในการพัฒนางาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า โดยสรุปผลการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลัก อิทธิบาท 4 ด้านการนำองค์กร ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิดที่มีวิสัยทัศน์ในการวางนโยบายในการบริหารทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อีกทั้งยังสามารถกำหนดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนได้อย่างชัดเจนรวมถึงมีการกำกับดูแล และติดตามการดำเนินงาน แผนงาน/โครงการที่วางไว้ และนำผลที่ได้จากการตรวจสอบมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของชุมชนหรือบริบทโดยรอบโรงเรียน พร้อมทั้งศึกษาการบริหารขององค์กรอื่นๆ เพื่อนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารยังควรมีเครือข่ายทั้งในหน่วยงานภาครัฐและ/หรือภาคเอกชนในการมาร่วมบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ส่วนในด้านคุณลักษณะนั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรภายในโรงเรียน

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรมีการระดมความคิดหรือส่งเสริมให้มีส่วนร่วม ของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนซึ่งจะต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่จะได้รับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของชุมชน แผนงานต่างๆ ที่จัดทำเป็นแผนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติและตรวจสอบได้และควรมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเป็นระยะๆ หากมีปัญหาในระหว่างการทำงานจะสามารถแก้ไขได้ทันที และเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ควรให้ความสำคัญกับบุคลากรในทุกระดับ เพราะทุกคนมีส่วนสำคัญกับองค์กรโดยที่โรงเรียนให้ความสำคัญตั้งแต่กระบวนการสรรหาและคัดเลือก โดยจะต้องมีความรู้ความสามารถในแต่ละด้านที่ตรงกับสายงานที่ตนเองปฏิบัติ และพร้อมไปด้วยคุณธรรมหรือจรรยาบรรณในวิชาชีพ รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และให้รู้สึกได้ว่ามีความมั่นคงในอาชีพ ซึ่งหากบุคลากรในทุกระดับมีความสุขในการทำงานย่อมส่งผลดีและทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

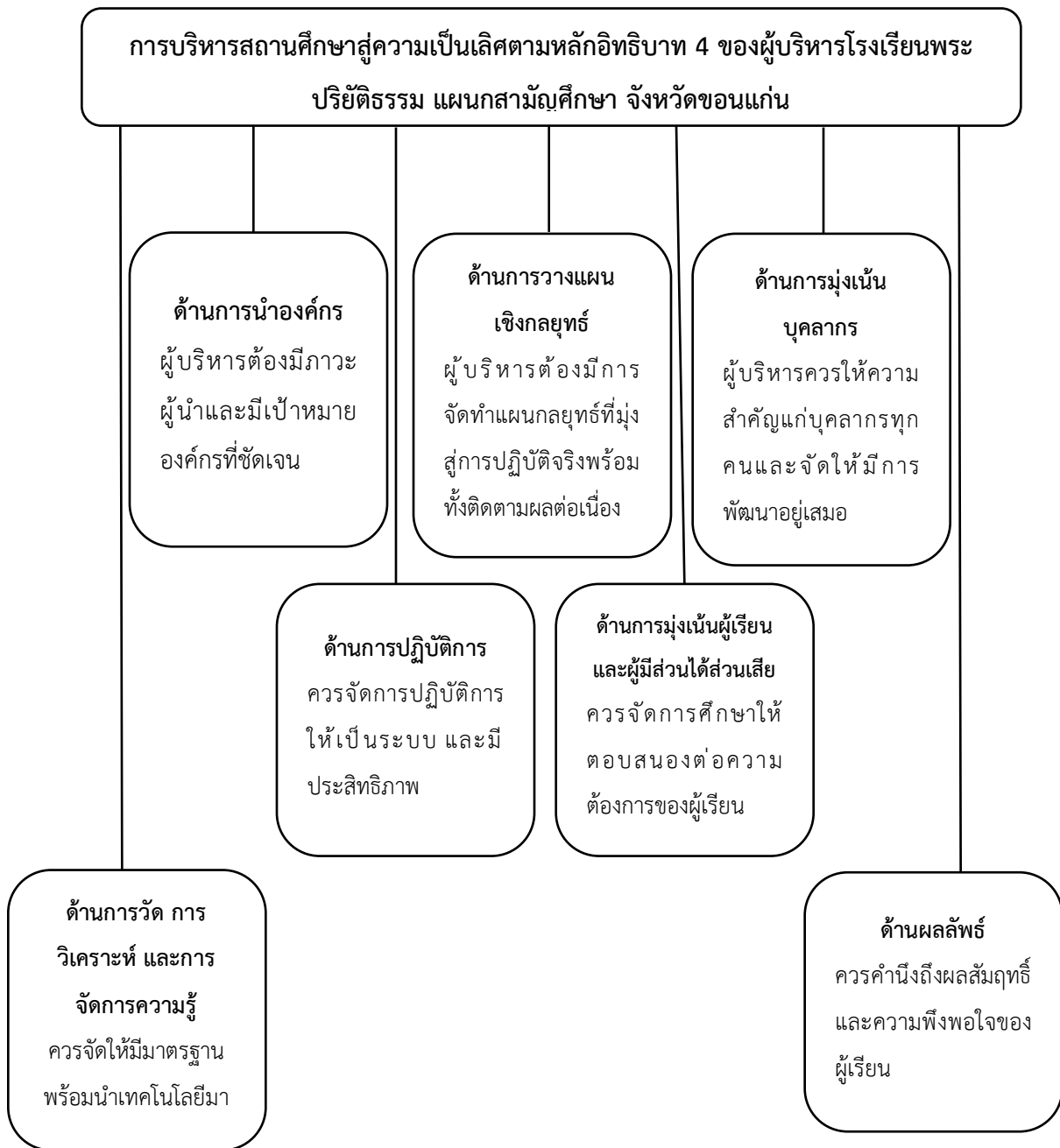
4. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการปฏิบัติงาน ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมีการออกแบบกระบวนการทำงานหรือระบบการปฏิบัติงานให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาและปรับปรุงระบบการให้บริการหรือกระบวนการทำงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินการ ปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายในทุกขั้นตอน เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงต่อไป

5. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีการคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มของโรงเรียน โดยเฉพาะยังผู้เรียนซึ่งได้มีการจัดการเรียนสอนที่ตอบโจทย์ทั้งในการเรียนการสอนด้านศาสนาและวิชาสามัญเพื่อที่จะให้นักเรียนสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ไปได้ควบคู่กับการดำเนินชีวิตตามวิถีของชาวพุทธได้อย่างถูกต้อง นอกเหนือจากในส่วนของผู้เรียน แล้วโรงเรียนยังควรมีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมรอบข้างโรงเรียนส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่รู้จักแก่บุคคลโดยทั่วไปมีเครือข่ายที่กว้างขวางเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์และหรือความผูกพันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนและมีความไว้วางใจที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาที่โรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

6. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ควรมีการจัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การวัดทั้งในด้านการเรียนการสอนตามแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และการทำงานของบุคลากร โดยมาตรฐานและเกณฑ์การวัดที่นำมาใช้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริงซึ่งผลที่ได้จากการวัดผลและการประเมินผลจะนำมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังควรมีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการองค์ความรู้หรือความรู้ต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยนำมาใช้ในการสร้างนวัตกรรมหรือสื่อการสอนต่างๆ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงเป็นเอื้อประโยชน์ให้แก่ครูผู้สอนในการวัดผลและประเมินผล ในการเสริมสร้างความรู้ทางโรงเรียนได้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่จะเอื้อประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของนักเรียนด้วยตนเอง

7. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านผลลัพธ์ควรสร้างให้นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากได้เรียนวิชาการศาสนาควบคู่สามัญทำให้นักเรียนมีทั้งความรู้และคุณธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณธรรม นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้ทั้งขณะอยู่ในโรงเรียนและที่บ้านได้ถูกต้องตามหลักการทางศาสนา อีกทั้งนักเรียนยังสามารถศึกษาต่อทั้งด้านสามัญ ด้านอาชีพ ด้านศาสนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

รูปภาพที่ 1 การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวัดวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนำเอานโยบายทั้งของ กระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มาใช้เป็นแนวทาง ในการจัดทำและปรับปรุงมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาตามแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เป็นไป อย่างมีมาตรฐาน พร้อมทั้งการทำงานของบุคลากรก็เป็นไปตามมาตรฐานและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังม ีการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ เพื่อนำผลที่ได้จากการวัดผลและการประเมินผลมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการจัดให้บุคลากรในโรงเรียนได้ เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานเพื่อให้ตรงกับความรู้และความสามารถของตนมาก ยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้บริหารยังมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการ ประเมินผลของผู้เรียนมีการจัดสรรบุคลากรให้ทำงานตามความสามารถเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานและการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Arunwong (2012) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนระหานวิทยา อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 พบว่า องค์ประกอบของ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนระหานวิทยา อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากร มนุษย์, การพัฒนาองค์กร, การบริหารจัดการ, การวัดผลประเมินผล และผลผลิตคือนักเรียน ทั้งนี้รูปแบบการ บริหารนี้มีการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารได้แก่ วงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Model: PDCA) และการ บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management: SBM) การทดลองใช้รูปแบบการบริหาร สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การบริหารจัดการในโรงเรียนระหานวิทยามีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีจนปรากฏเป็น ผลงานดีเด่นที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ระดับประเทศ 3 ผลงาน ได้แก่ 1) รางวัลโรงเรียนในฝัน ประจำปี 2551 2) รางวัลเครื่องหมายเชิดชูเกียรติครูสุคติ ประจำปี 2553 และ 3) รางวัลสถานศึกษาพอเพียง ประจำปี 2554 และสอดคล้องกับ Phra Supitak Torpeng (2018) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมสู่ความเป็นเลิศ พบว่า สภาพปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีภาพลักษณ์ของโรงเรียนพระแม่จะสอน ในสายสามัญด้วย ทำให้ขาดการได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณและกิจกรรมอื่น โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล ที่เป็นผู้บริหาร ผู้สอน และแม้แต่ผู้เรียนก็มีข้อจำกัดองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม สู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ 1) สมรรถนะทางด้านองค์การประกอบด้วย (1) ด้านโครงสร้างการบริหาร (2) ด้าน บรรยากาศสิ่งแวดล้อม (3) ด้านองค์การแห่งการเรียนรู้แล (4) ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) สมรรถนะทางด้าน บุคคล ประกอบด้วย (1) ด้านผู้บริหาร (2) ด้านครูและ (3) ด้านผู้เรียน และ 3) สมรรถนะด้านชุมชน ประกอบด้วย (1) ด้านการสนับสนุนโรงเรียน (2) ด้านการระดมทรัพยากรและ (3) ด้านการติดตามตรวจสอบ รูปแบบในการ

พัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ต้องเริ่มจากการสร้างสมรรถนะทั้งสามด้านคือ 1) ด้านสมรรถนะระดับองค์การ 2) ด้านสมรรถนะระดับบุคคลและ 3) ด้านสมรรถนะระดับชุมชนโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความเป็นเลิศผู้วิจัยเสนอแนะให้ผู้กำหนดนโยบาย กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะตนเอง เพื่อให้สามารถปรับตัวเองในสังคมปัจจุบัน และสังคมโลกได้อย่างแท้จริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิดที่มีวิสัยทัศน์ในการวางนโยบายในการบริหารทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อีกทั้งยังสามารถกำหนดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนได้อย่างชัดเจนรวมถึงมีการกำกับดูแล และติดตามการดำเนินงานแผนงาน/โครงการที่วางไว้ และนำผลที่ได้จากการตรวจสอบมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอควรมีการระดมความคิดหรือส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนซึ่งจะต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่จะได้รับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของชุมชนแผนงานต่างๆ ที่จัดทำควรให้ความสำคัญกับบุคลากรในทุกระดับเพราะทุกคนมีส่วนสำคัญกับองค์กรควรมุ่งเน้นการปฏิบัติการอย่างเป็นระบบโดยมีการออกแบบกระบวนการทำงานหรือระบบการปฏิบัติงานให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนเพื่อเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ควรมีการคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนควรมีการจัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การวัดทั้งในด้านการเรียนการสอนตามแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการทำงานของบุคลากรโดยมาตรฐานและเกณฑ์การวัดที่นำมาใช้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริงควรสร้างให้นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Thong Titapunyo (Butdee) (2017) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการและการจัดการศึกษาเน้นภาคทฤษฎีด้านองค์ความรู้มากเกินไปขาดการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติ ผู้เรียนยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้เกิดปัญญาพุทธธรรมเท่าที่ควรนอกจากนี้โรงเรียนยังไม่มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดการศึกษาเป็นการเฉพาะทำให้ครูไม่มีความมั่นคงจึงไม่ทุ่มเทในการสอนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเกิดปัญหาต่อการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สรุป

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลัก อิทธิบาท 4 คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางความคิด รู้จักวางแผนและส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากร มุ่งเน้นการปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การวัดในทุกด้าน โดยมาตรฐานและเกณฑ์การวัดที่สามารถปฏิบัติได้จริง ควรสร้างให้นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารควรนำหลักการบริหารและหลักการนำองค์กรมาใช้ในการจัดการดำเนินการในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ทุกระดับอย่างเท่าเทียมกัน มีการประชุมปรึกษาหารือกับบุคลากรอยู่เป็นประจำในเรื่องของการวางแผนการทำงาน

1.3 ผู้บริหารควรคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตอื่นร่วมด้วย

2.2 ควรศึกษาหลักธรรมอื่นๆ ในการประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น มีตัวแปรอิสระที่มีความหลากหลายมากขึ้น

References

- Arunwong, C. (2012). *Educational Institution Management Model for Excellence at Rahan Wittaya School Bueng Samakkhi District Kamphaeng Phet Province Under the Office of Secondary Education Area 41*. Retrieved May 3, 2021, from <http://www.rws.ac.th/picupload/document/HOME.pdf>
- Cronbach, L. (1971). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Fongsi, P. (2006). *Educational research*. (2nd ed.). Bangkok: Tami Far Karnpim Co., Ltd.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Office of the Basic Education Commission (OBEC). (2016). *Office of The Basic Education Commission Quality Award-OBECQA*. Bangkok: Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Co., Ltd.

- Office of the Education Council. (2019). *National Education Act B.E. 2542 (1999) as amended (No. 4) B.E. 2562 (2019)*. Bangkok: Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Co., Ltd.
- Phramaha Chaiwat Cattamalo (Promsonthi). (2017). *The Personnel Management Model in Accordance with Buddhist Educational Administration of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Group 4*. (Doctoral Dissertation). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Phra Supitak Torpeng (2018). *The Development of the Phrapariyatidham School toward the Excellent*. (Master's Thesis). Graduate School: Suan Sunandha Rajabhat University. Bangkok.
- Phra Thong Titapunyo (Butdee). (2017). *Administrative Strategy for An Excellency of Phrapariyattidhamma Public Schools*. (Doctoral Dissertation). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.